

Nr 54.

Ankom till riksdagens kansli den 21 maj 1924 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av vissa av Kungl. Maj:t under nionde huvudtiteln av statsverkspropositionen gjorda framställningar.

(1:a avd.)

1:o) Under punkt 14 i nionde huvudtiteln av årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för beredande av ökat understöd åt lantmannaskolor för läsåret 1923—1924 anvisa för budgetåret 1924—1925 ett extra förslagsanslag av 35,000 kronor att utgå med högst 10 procent av skolan eljest enligt gällande bestämmelser tillkommande understöd av statsmedel, anslag till ålderstillägg samt särskilt dyrtidstillägg till lärarpersonalen icke inräknat, samt oberoende av huruvida inom orten tillskjutes däremot helt eller delvis svarande belopp.

Ökat understöd åt lantmannaskolor.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»Såsom lantbruksstyrelsen erinrat har föregående års riksdag beviljat anslag att uppföras i riksstaten för innevarande budgetår för beredande av ökat understöd med 10 procent åt folkhögskolor för arbetsåret 1923—1924.

Vid sådant förhållande synes det vara ofrånkomligt att bereda medel för dylikt tilläggsanslag jämväl till lantmannaskolorna för samma läsår. Ökat understöd bör emellertid, i överensstämmelse med vad tidigare gällt för dylikt understöd till lantmannaskolor, utgå först efter en på företedd redogörelse över skolans inkomster och utgifter grundad noggrann prövning av behovet av ökat understöd och med belopp, som högst må uppgå till 10 procent av skolan eljest enligt gällande bestämmelser tillkommande understöd av statsmedel, anslag till ålderstillägg eller särskilt dyrtidstillägg till lärarpersonalen icke inräknat. Liksom tidigare bör ökat understöd utgå oberoende av, huruvida inom orten tillskjutes däremot helt eller delvis svarande belopp.

Mot lantbruksstyrelsens anslagsberäkning har jag ingen erinran.»

I överensstämmelse härmed hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må för beredande av ökat understöd åt lantmannaskolor för läsåret 1923—1924 anvisa för budgetåret 1924—1925 ett extra förslagsanslag av 35,000 kronor, att utgå med högst 10 procent av skolan eljest enligt gällande bestämmelser tillkommande understöd av

statsmedel, anslag till ålderstillägg samt särskilt dyrtids-tillägg till lärarpersonalen icke inräknat, samt oberoende av huruvida inom orten tillskjutes däremot helt eller delvis svarande belopp.

Ökat under-
stöd åt lant-
hushålls-
skolor.

2:o) Under punkt 15 i nionde huvudtiteln av årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för beredande av ökat understöd åt lanthushållsskolor för läsåret 1923—1924 anvisa för budgetåret 1924—1925 ett extra förslagsanslag av 17,500 kronor, att utgå med högst 10 procent av skolan eljest enligt gällande bestämmelser tillkommande understöd av statsmedel, anslag till ålderstillägg samt särskilt dyrtidstillägg till lärarpersonalen icke inräknat, samt oberoende av huruvida inom orten tillskjutes däremot helt eller delvis svarande belopp.

Departementschefen har till statsrådsprotokollet i ämnet anfört, att av skäl, som beträffande lantmannaskolorna anförts, medel torde böra göras tillgängliga för beredande av ökat understöd under läsåret 1923—1924 åt jämväl lanthushållsskolorna. Beträffande prövningen av behovet av ökat understöd samt dettas begränsning, borde samma bestämmelser gälla som i fråga om lantmannaskolorna.

Utskottet.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot den gjorda anslagsberäkningen och hemställer fördenskull,

att riksdagen må för beredande av ökat understöd åt lanthushållsskolor för läsåret 1923—1924 anvisa för budgetåret 1924—1925 ett extra förslagsanslag av 17,500 kronor, att utgå med högst 10 procent av skolan eljest enligt gällande bestämmelser tillkommande understöd av statsmedel, anslag till ålderstillägg samt särskilt dyrtids-tillägg till lärarpersonalen icke inräknat, samt oberoende av huruvida inom orten tillskjutes däremot helt eller delvis svarande belopp.

Understöd åt
elever vid
lägre lant-
bruksunder-
visnings-
anstalter.

3:o) Under punkt 24 i nionde huvudtiteln av årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i riksstaten för budgetåret 1924—1925 uppföra ordinarie reservationsanslaget till understöd åt elever vid lägre lantbruksundervisningsanstalter med oförändrat belopp 120,000 kronor.

Motioner.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft följande inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade motioner, nämligen

nr 191 i första kammaren av herr Nilsson, Nils Anton m. fl., likalydande med nr 205 i andra kammaren av herr Jönsson i Fridhill m. fl., vari hemställts, att riksdagen under nionde huvudtiteln måtte anslå ett belopp av 40,000 kronor att som förstärkningsanslag användas för stipendier till

obemedlade och mindre bemedlade elever vid lägre undervisningsanstalter att utgå efter samma grunder, som gälla för innevarande läsår; samt

nr 82 i andra kammaren av herrar *Bengtsson* i Norup och *Eriksson* i Grängesberg, vari hemställt, att riksdagen måtte i anledning av Kungl. Maj:ts förenämnda framställning i årets statsverksproposition men med avvikande i viss mån från däri framställda förslag besluta,

dels att understöd till obemedlade och mindre bemedlade elever vid lägre lantbruksundervisningsanstalter måtte utgå med samma belopp, som av föregående års riksdag fastställts att gälla för innevarande läsår samt

dels, till förstärkning av det av Kungl. Maj:t föreslagna ordinarie reservationsanslaget, för ändamålet bevilja ett extra anslag för budgetåret 1924—1925 av 20,000 kronor.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de gjorda framställningarna, hänvisas till motionerna.

Jämlikt beslut vid 1922 års riksdag (se IX H. T. p. 38, jmf. IX H. T. 1917 p. 11) är ordinarie anslaget till understöd åt elever vid lägre lantbruksundervisningsanstalter bestämt till 120,000 kronor för år räknat. Anslaget har genom beslut av 1923 års riksdag givits natur av reservationsanslag.

För anslagets användning gäller kungörelsen den 15 juni 1922 (nr 296). Från anslaget må utgå understöd till obemedlade och mindre bemedlade elever vid lantmanna-, lantushålls- och lantbruksskolor, vid kvinnliga mejeriskolor, vid utbildningskurser för kvinnliga ladugårdsskötare i Norrland och Dalarna samt vid fast småbrukarkurs med särskilt antagna elever. Understöden, som äro i kungörelsen angivna till högst vissa belopp, utdelas av lantbruksstyrelsen.

För beredande av höjda stipendier åt obemedlade och mindre bemedlade elever vid lägre lantbruksundervisningsanstalter har riksdagen därjämte såsom förslagsanslag å extra stat anvisat för vart och ett av åren 1919—1921 30,000 kronor, för 1922 90,000 kronor och för första halvåret 1923 30,000 kronor. För budgetåret 1923—1924 har för samma ändamål såsom extra anslag anvisats 40,000 kronor.

I kungörelsen den 8 juni 1923 (nr 185) äro meddelade bestämmelser angående den förhöjning av understöden, som genom sistnämnda anslag medgivits.

Understöden från ordinarie och extra anslagen för innevarande budgetår, båda avseende läsåret 1923—1924, utgå tillhopa med högst följande belopp, nämligen

vid lantbruksskola i södra och mellersta Sverige samt vid helårskurs vid lantbruksskola i Norrland och Dalarna ävensom vid kvinnlig mejeriskola med 120 kronor till obemedlad och 60 kronor till mindre bemedlad elev för varje årskurs;

vid lantmannaskola, lantushållsskola, utbildningskurs för kvinnliga ladugårdsskötare i Norrland och Dalarna samt vid teoretisk vinterkurs vid

lantbruksskola i sistnämnda landsdelar med 30 kronor till obemedlad och 15 kronor till mindre bemedlad elev för varje månad; ävensom vid fast småbrukarkurs med särskilt antagna elever med 1 krona 50 öre om dagen för en var därtill berättigad under den tid kursen pågår.

Utskottet.

Departementschefen har nu förordat, att stipendierna för elever vid de lägre lantbruksundervisningsanstalterna för läsåret 1924—1925 skola utgå efter samma grunder, som gällde för läsåret 1917—1918 eller beträffande lantbruksskola och kvinnlig mejeriskola med högst 100 kronor per år för obemedlad och högst 60 kronor per år för mindre bemedlad elev samt beträffande lantmannaskola, lantushållsskola, utbildningskurs för kvinnliga ladugårdsskötare i Norrland och Dalarna samt vid teoretisk vinterkurs vid lantbruksskola i sistnämnda landsdelar med högst 25 kronor per månad för obemedlad och högst 15 kronor per månad för mindre bemedlad elev. På grund härav och då reservation beräknats uppkomma å anslaget för innevarande budgetår har något förstärkningsanslag för budgetåret 1924—1925 icke ansetts erforderligt.

I ovanberörda motioner har yrkats på bibehållande av nu gällande bestämmelser angående ifrågavarande stipendier d. v. s. beträffande lantbruksskola och kvinnlig mejeriskola högst 120 kronor per år till obemedlad och högst 60 kronor per år till mindre bemedlad elev samt ifråga om lantmannam. fl. skolor högst 30 kronor per månad för obemedlad och högst 15 kronor per månad för mindre bemedlad elev. Under det i anslutning härtill i förstnämnda två motioner det erforderliga förstärkningsanslaget liksom för innevarande budgetår och i överensstämmelse med lantbruksstyrelsens förslag upptagits till 40,000 kronor, har i herrar Bengtssons och Erikssons motion det behöfliga anslaget på grund av den av departementschefen antydda reservationen anslagsbeloppet ansetts kunna begränsas till 20,000 kronor.

Utskottet vill erinra, att i till statsutskottet hänvisade motioner gjorts motsvarande hemställan rörande stipendier åt elever vid folkhögskolor samt att statsutskottet — i av riksdagen härutinnan godkänt utlåtande nr 8 — utgående från såsom i motionerna förutsatts att elevstipendierna skulle utgå enligt nu gällande grunder föreslagit en höjning av det av Kungl. Maj:t äskade förstärkningsanslaget med 30,000 till 80,000 kronor.

I överensstämmelse härmed anser utskottet, att jämväl elevstipendier vid de lägre lantbruksundervisningsanstalterna böra för läsåret 1924—1925 utgå enligt nu gällande bestämmelser. Det som en följd härav erforderliga förstärkningsanslaget har utskottet funnit böra bestämmas till 40,000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning och de i ämnet väckta motionerna I: 191 samt II: 205 och 82

1) i riksstaten för budgetåret 1924—1925 uppföra ordinarie reservationsanslaget till understöd åt elever vid lägre lantbruksundervisningsanstalter med oförändrat belopp 120,000 kronor;

2) till förstärkning av ordinarie anslaget till understöd åt elever vid lägre lantbruksundervisningsanstalter anvisa för budgetåret 1924—1925 ett extra anslag av 40,000 kronor.

Stockholm den 19 maj 1924.

På jordbruksutskottets vägnar:

PAUL HELLSTRÖM.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Hellström, Persson, Nils, Sederholm, Boberg, Ingeström, Norin, Eriksson* i Ljusdal och *Gabrielsson*, samt

från andra kammaren: herrar *Olsson* i Broberg. *Lundström, Sjöblom*, frih. *Hermelin, Uddenberg* i Karlskoga, *Andersson* i Grimbo, *Aarnseth, Hedlund* i Häste och *Björk*.